

Friskko smittskydd 2019

Bakgrund

I Sverige är smittläget generellt gott. Ett flertal bekämpningsprogram har framgångsrikt drivits och vi är fria från flera smittor som stora delar av världen fortfarande kämpar med, eller mer eller mindre accepterar som endemiska (vanligt förekommande). Frihet från smittsamma sjukdomar ger minskade kostnader för mjölkföretagen och förbättrad produktion, samt ökad djurvälstånd och ökat konsumentförtroende.

Vissa smittsamma sjukdomar finns dock kvar som endemiska sjukdomar och vi riskerar också att få in nya sjukdomar innanför landets gränser. Med den strukturomvandling som kontinuerligt sker och resulterar i allt större mjölkföretag riskerar endemiska sjukdomar att få ändrad betydelse varför ökad kunskap och rådgivning behövs för att möta de nya situationer som kan uppstå. Det är också rimligt att diskussioner om att starta nya kontroll- eller bekämpningsprogram kan komma att föras utifrån de nya förutsättningarna. En allt större internationalisering (utländsk arbetskraft, ökat resande, slopade restriktioner kring djurförflyttningar) gör också att vi måste vara beredda på att hantera nya smittor och vara beredda på att tidigare bekämpade smittor kan återkomma.

Det aktuella projektet har som gemensam nämnare en ökad kunskap på gårdsnivå om smittstatus och att kontinuerligt bevaka och ta fram ny kunskap kring biosäkerhet, samt att kommunicera detta i hela kunskapskedjan ut till gård.

Årets aktiviteter och resultat

Tankmjölksscreening för *Mycoplasma bovis* och *Streptococcus agalactiae*

En tankmjölksscreening genomfördes med avseende på förekomst av *M bovis* och *Str agalactiae*. Levererad mjölk från 3 178 besättningar analyserades med PCR-metod. Ingen besättning var positiv för *M bovis*. 106 besättningar var positiva för *Str agalactiae*. Det är en minskning i förekomst av båda smittämnen sedan den screeningen 2016. Det är viktigt att sätta resultatet av screeningen för *M bovis* i relation till de andra studier som pågår i Sverige för närvarande, där antikroppar i mjölk mäts och PCR-prover från bland annat nässvabbar analyseras. Det finns inga slutgiltiga resultat i dessa undersökningar än, men preliminärt kan sägas att ett antal besättningar är positiva för *M bovis* med dessa metoder.

Säker livdjurshandel

Vid djurhandel är det en mycket hög risk att smittor sprids. Säker livdjurshandel (SÄL) är ett program som startade 2010. Programmet består av råd och verktyg som verkar förebyggande mot

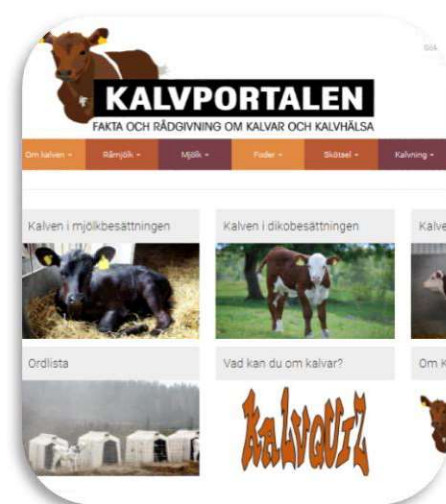
smittspridning i samband med djurförflyttningar mellan besättningar. Mjolkbesättningar kan teckna ett provtagningsabonnemang där regelbunden provtagning för salmonella, de smittsamma juverbakterierna *Stragalactiae* och *M bovis* samt RS-virus ingår. Inom SÅL har vi även tagit fram Hälsodeklarationer att använda vid livdjurshandel, dessa är anpassade till olika produktionsformer. I hälsodeklarationen tas även andra smittor upp som kan spridas via djurförflyttningar, till exempel ringorm och smittsamt klöveksem.

Antalet abonnemang i Säker livdjurshandel var vid årets slut 266 st. Under 2019 föll 23 nya gårdar ut som *Stragalactiae*-positiva (9%) och 9 gårdar var positiva för salmonellaantikroppar. Dessa gårdar erbjuds rådgivning. En övervägande del av de *Stragalactiae*-positiva gårdarna testade dock negativa vid uppföljande provtagning. Inga gårdar testade positivt för *M bovis*. Ett utkast till en ny hälsodeklaration, som bättre täcker in *M bovis*, har tagits fram.

Övriga aktiviteter

En bra klövhälsa är en förutsättning för en sund och hållbar produktion. Växa Sverige har sedan många år arbetat med klövhälsofrågor på nationell nivå. Fokus för 2019 lades på kunskapsförmedling till klövvårdare som yrkesgrupp, samt support till veterinärer, produktionsrådgivare, klövvårdare och djurhållare. Under 2019 färdigställdes också det nya indatasystemet för klövregistreringar, som spelar en avgörande roll för att dokumentera den svenska klövhälsoläget. 490 000 klövhälsoregistreringar gjordes, vilket innebär en ökning med 3,7% jämfört med 2018. 68,5% av verkade kor är utan anmärkning vid klövverkning, vilket är den högsta andelen någonsin. Samtidigt ökar andelen rapporterade kor med den smittsamma klövsjukdomen digital dermatit.

Växa Sverige har bevakat sjukdomsläget och bistått myndigheter och bransch i djurhälso- och smittfrågor samt deltagit i olika arbetsgrupper i hälsofrågor under året. Inom området kalvhälsa har vi jobbat med kunskapsförmedling genom bland annat Kalvportalen. Besöksstatistik för sidan visar 2 300 användare under andra halvan av 2019.

Slutsats

Växa Sverige har en sammanhållande funktion vad gäller hälsofrågor inom mjölkproduktionen både på nationell nivå och på gårdsnivå. I projektet Friskko smittskydd får vi kännedom om smittstatus och kan sprida kunskap om hur man förebygger och hanterar olika smittor. Verktyg och tjänster kan hållas uppdaterade och informationsspridning kan ske. Samarbete inom branschen kring specifika smittämnen och frågeställningar görs också möjligt. I år har detta rört i huvudsak *M bovis* och paratuberkulos. Utifrån resultat i screeningen för *M bovis* kan vi dra slutsatsen att PCR-analys av tankmjölk riskerar att ge en falsk trygghetskänsla för abonnerande besättningar.

Besöksadress:
Ullsväg 29A
756 51 Uppsala

Postadress:
Box 288
751 05 Uppsala

Telefon:
010-471 00 00

E-post
info@vxa.se

Hemsida:
www.vxa.se